

คู่มือ

การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชัยพร รัตนพรหม

คู่มือ

การนิเทศที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

โดย

ชัยพร รัตนพรหม

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือ “การนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1” เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ศึกษานิเทศก์ และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยการวิเคราะห์กำหนดกิจกรรมปฏิบัติการนิเทศตามรายการของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการนิเทศที่สถานศึกษาใช้ในทางปฏิบัติจริง จำแนกเป็นกลุ่มกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ 1) ลงมือปฏิบัติได้ทันที (Action: A) จำนวน 32 กิจกรรม 2) กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ หรือมีขั้นตอน (Process: Pr) จึงจะบรรลุผลสำเร็จได้ จำนวน 25 กิจกรรม เพื่อให้การนิเทศครูผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ได้รับการนิเทศบรรลุผลในทางปฏิบัติได้ และครูสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มอบให้เป็นแนวการจัดกิจกรรมสำหรับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมตามที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบไปแล้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 43 แห่ง ที่เป็นหน่วยทดลองการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1” โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ รายละเอียดประกอบคู่มือ ขั้นตอนการดำเนินงาน คำชี้แจง ตัวอย่างการปฏิบัติตามคู่มือ และผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งจะทำให้ผู้นำคู่มือนี้ไปใช้สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดีและสามารถดำเนินการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีส่วนสนับสนุนให้คู่มือนี้สำเร็จด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารคู่มือเล่มนี้ จะเอื้อประโยชน์ในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ทำให้มีความพร้อมในการนิเทศเกิดประโยชน์ต่อครูผู้เรียน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ชัยพร รัตนพรหม
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

หน้า

ส่วนที่ 1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	2
วัตถุประสงค์.....	4
รายละเอียดประกอบคู่มือการดำเนินงาน.....	5
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	8
คำชี้แจง.....	9
ตัวอย่างการปฏิบัติตามคู่มือ.....	9
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน.....	10
กรอบความคิดคู่มือฯ.....	14
ส่วนที่ 3 แนวทางดำเนินการตามคู่มือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1.....	15
เอกสารอ้างอิง.....	23
ภาคผนวก.....	24
ก. รายชื่อโรงเรียนหน่วยทดลองที่ใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 43 แห่ง.....	25
ข. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1.....	27

ส่วนที่ 1

บทนำ

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การจัดการศึกษาจะสมบูรณ์จะต้องจัดโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งต้องเน้นการบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ซึ่งในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ ดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรเพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัดสามารถใช้ความรู้ให้เกิด ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 5)

ปัจจุบันรัฐบาลได้ประกาศนโยบายในการสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อต้องการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี ให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ตามคำแถลงนโยบายคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 ซึ่งมีรายละเอียดสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมือง ของโลก 8 ประการ คือ ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และมีจิตสาธารณะ (กรมวิชาการ, 2551: 5) และกระทรวงศึกษาธิการยังได้จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มุ่งพัฒนาคนให้มีความเป็นคนโดยสมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม และมุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม โดยถือเป็นหน้าที่ของทุก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเยาวชน จะต้องร่วมมือกันในการแสวงหาแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนร่วมกันให้บรรลุความสำเร็จ อย่างมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ.2559: คำนำ)

จากรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สรุปได้ว่า ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนเป็นปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของสังคมไทย เด็กและ เยาวชนมีค่านิยมที่แตกต่างไปจากเดิม มีความฝักใฝ่ทางวัตถุมากกว่าการพัฒนาด้านจิตใจ ก่อให้เกิด พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ก้าวร้าว ผิดศีลธรรม เห็นผิดเป็นชอบ ไม่มีระเบียบวินัย ไม่อดทน ไม่ใฝ่ เรียนรู้ เห็นแก่ตัว เป็นปัญหาสังคม ที่หน่วยงานต่างๆ สถานศึกษา บุคคลหลายฝ่ายต้องร่วมมือกันในการ แก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554: 19) นอกจากนี้ในปัจจุบัน นักเรียนยังมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อยู่บางประการ คือ 1) พฤติกรรมขาดวินัย 2) พฤติกรรมขาด

ความเป็นระเบียบเรียบร้อย 3) พฤติกรรมขาดความรับผิดชอบ 4) พฤติกรรมขาดความซื่อสัตย์สุจริต 5) พฤติกรรมเสี่ยง ก้าวร้าว (มูลนิธิยุวสถิรคุณ.2560: 10-11) เพราะเยาวชนไทยขาดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ยั่งยืน ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เช่นนี้ สถาบันการศึกษาและโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ร่วมกันในการแก้ปัญหา และพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษาในความรับผิดชอบเป็นคนที่มีความประพฤติดี มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่ดี และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข ไม่สร้างปัญหาและภาระอื่นๆให้กับสังคมโดยรวมอีกต่อไป (พระครูประโชติ จันทวิมล, 2555: 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 114 แห่ง ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาโดยตลอด และในปีการศึกษา 2559 ได้วิเคราะห์ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนในภาพรวมของนักเรียน โรงเรียนในสังกัด (รายงานผลการนิเทศ ประจำปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1, 2559: 25) ปรากฏว่านักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน จำนวน 114 แห่ง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 61.70 ระดับดี ร้อยละ 34.17 ระดับผ่าน ร้อยละ 3.84 ระดับไม่ผ่าน ร้อยละ 0.27 และรวมเฉลี่ยระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 95.88 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนจำนวน 43 แห่ง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 51.61 ระดับดี ร้อยละ 38.81 ระดับผ่าน ร้อยละ 7.52 ระดับไม่ผ่าน ร้อยละ 2.06 และรวมเฉลี่ยระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 90.42 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีผลการประเมินค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 21.58 ระดับดี ร้อยละ 77.42 และรวมเฉลี่ยระดับดีขึ้นไป ร้อยละ 100 และเมื่อพิจารณาผลการประเมินดังกล่าวนี้แล้ว ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนตามหลักสูตรยังเป็นปัญหาอยู่ เนื่องจากเมื่อพิจารณารายละเอียดเทียบกับเกณฑ์การวัดและประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีนักเรียนที่มีผลการประเมินระดับคุณภาพดีและระดับคุณภาพผ่านลงมา ทั้งระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นระดับคุณภาพดีและดีเยี่ยมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีค่าเฉลี่ยรวมระดับดีขึ้นไป จำนวนน้อยกว่าระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อีกทั้งยังมีค่าเฉลี่ยระดับไม่ผ่านสูงกว่าอีกด้วย ซึ่งกรณีนี้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยที่อยู่กึ่งกลางของการย่างก้าว หรือเป็นวัยระหว่างรอยต่อ ระหว่างความเป็นเด็กประถมศึกษาสู่มัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อก้าวผ่านสู่ความเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ฉะนั้นเรื่องของคุณวุฒิ หรือการตัดสินใจ ตลอดจนการควบคุมอารมณ์จึงออกมาในลักษณะของการทำตามใจ ทำตามอารมณ์ หรือทำตามเพื่อน โดยขาดการไตร่ตรองและการยั้งคิดเป็นส่วนใหญ่ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี, 2560: 25) จึงควรต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างดีในทุกเรื่อง และการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะปลูกฝังพื้นฐานความคิดที่ดี ทัศนคติถูกต้อง และการปฏิบัติที่ดี อันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คุณธรรม จริยธรรมและทัศนคติที่ถูกต้อง จะต้องดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการ การบูรณาการกิจกรรมในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และปลูกฝังสอดแทรกในกิจวัตรประจำวัน จนเกิดเป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมอันพึงประสงค์ที่ฝังแน่นในตัว

นักเรียน ตลอดจนมีความยั่งยืนได้เป็นอย่างดี ส่วนนักเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีช่วงวัยในการพัฒนา ในสถานศึกษาหลายปีจะเป็นการปลูกฝัง และปูพื้นฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ตกผลึกองค์ความรู้ และพฤติกรรมในช่วงวัยสูงขึ้น และสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หากสามารถพัฒนาผู้เรียนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้อย่างมีคุณภาพ ย่อมจะส่งผลต่อเนื่องให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีในระดับชั้นสูงขึ้นด้วย และจากรายงานดังกล่าวในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ยังไม่มีวิธีการหรือรูปแบบในการนิเทศ ติดตาม และสนับสนุน การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนในสังกัดอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ในปีการศึกษา 2560 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จึงได้มี นโยบายและกำหนดพันธกิจ ข้อที่ 2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตร และมอบหมายให้กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ภาระงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงได้ทำการศึกษารูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 เพื่อใช้ เป็นนวัตกรรมในการนิเทศการศึกษา และใช้เป็นเครื่องมือสำหรับศึกษานิเทศก์ในการนิเทศ ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนให้สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ประสบความสำเร็จ สามารถพัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้ เป็นไปตามจุดหมายหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สนองความต้องการของสังคม และนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้จัดทำ “คู่มือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชุมพร เขต 1” ขึ้นเป็นนวัตกรรมประกอบการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติการนิเทศให้คณะ ศึกษานิเทศก์ได้ใช้ในการนิเทศครูผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตาม หลักสูตร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของคู่มือ

1. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1
2. เพื่อเป็นแนวทางการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ของศึกษานิเทศก์และผู้เกี่ยวข้อง

3. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

3. รายละเอียดประกอบคู่มือการดำเนินงาน

3.1 ความหมายที่ใช้ในคู่มือ

1. **รูปแบบ หมายถึง** ชุดของประเด็น รายการและกิจกรรม ซึ่งเป็นรายละเอียดวิธีการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำหนดไว้อย่างเป็นระเบียบ เรียงตามลำดับ มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพนำไปสู่ความสำเร็จตามจุดประสงค์ และเป้าหมายได้ รวมถึงใช้เวลาและทรัพยากรน้อยที่สุด ตลอดจนยึดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติได้ โดยสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์หลักการ แนวคิด นักการศึกษา องค์การทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการนิเทศการศึกษา แล้วดำเนินการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนได้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติการณ์ทางการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมของครูในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2. **การนิเทศ หมายถึง** การร่วมมือกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 43 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การช่วยเหลือ การแนะนำ การให้คำปรึกษา การให้บริการ การสร้างข้อตกลง การสะท้อนผล การปรึกษาหารือร่วมกัน และการวางแผนร่วมกัน ในการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติให้มีประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรตั้งแต่ระดับคุณภาพดีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น

3. **รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง** ชุดของประเด็น รายการและกิจกรรมนิเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำหนดไว้อย่างเป็นระเบียบ เรียงตามลำดับ มีความเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นจนจบอย่างเป็นขั้นตอน ช่วยให้การดำเนินการมีการใช้ทรัพยากรอันเป็นปัจจัยในการนิเทศทุกประเด็นการนิเทศที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และนำไปใช้ในการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ และเป้าหมายในการนิเทศ เป็นไปตามเวลาที่กำหนดไว้ โดยการร่วมมือกันระหว่างศึกษานิเทศก์กับครูผู้สอน เพื่อการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรม และมีการสะท้อนผลการนิเทศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันปรับปรุงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

ตามกระบวนการนิเทศที่พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีระดับคุณภาพตั้งแต่ระดับดีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น

4. รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 หมายถึง ชุดของประเด็น รายการและกิจกรรมนิเทศที่พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานดีเด่นและดำเนินการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (expert judgment) แล้วให้ศึกษานิเทศก์นำไปใช้ในการนิเทศครูในโรงเรียน จำนวน 43 แห่ง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จนประสบผลสำเร็จในการพัฒนา ทำให้ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีระดับคุณภาพตั้งแต่ระดับดีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศ สามารถยึดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานได้ มีจำนวน 5 ประเด็นหลัก คือ 1) การวางแผนการนิเทศ (Planning) 2) การสร้างสภาพแวดล้อมการนิเทศ (Environment) 3) การนำเข้าสู่การปฏิบัติการนิเทศ (Leading) 4) การประเมินผลการนิเทศ (Appraising) และ 5) การสะท้อนผลและปรับปรุงการนิเทศ (Reflection and Improvement)

4.1 การวางแผนการนิเทศ (Planning-P) หมายถึง การที่ศึกษานิเทศก์กับครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การกำหนดแนวทางปฏิบัติร่วมกัน แล้วตัดสินใจดำเนินการ โดยมีการสื่อความหมายกิจกรรม การสร้างความเข้าใจร่วมกัน และการสร้างแรงจูงใจ ให้ครูและบุคคลในโรงเรียนร่วมกันดำเนินงานในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรตั้งแต่ระดับคุณภาพดีขึ้นไปเพิ่มมากขึ้น

4.2 การสร้างสภาพแวดล้อมการนิเทศ (Environment-E) หมายถึง ปัจจัยและองค์ประกอบทุกอย่างที่อยู่รอบๆ ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งสามารถส่งผลให้ความรู้สึกด้านจิตใจ และการปฏิบัติงานโน้มเอียง หรือเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านบวกและด้านลบตามสภาพนั้นๆ มีทั้งด้านกายภาพ เช่น สื่อ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์การนิเทศ การจัดห้องเรียนเอื้อต่อการนิเทศ พฤติกรรมของครูในการร่วมกิจกรรมการนิเทศ แหล่งเรียนรู้ และเอกสาร คู่มือการนิเทศสำหรับครูผู้สอน **ด้านสังคม** เช่น ความสัมพันธ์ของผู้นิเทศ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานของครูผู้สอน กำลังใจ กำลังความคิด กำลังกายในการทำงาน รวมถึงการจัดสวัสดิการ การสร้างความรู้สึที่ดีต่องาน และจิตใจ อารมณ์ สังคมของผู้เกี่ยวข้อง และ **ด้านการจัดกิจกรรม** เช่น การทုံมเทร่วมกัน การช่วยกันแก้ไขปัญหา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสื่อสารที่ดีต่อกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศในโรงเรียน ทำให้การนิเทศมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การนำเข้าสู่การปฏิบัติการนิเทศ (Leading-L) หมายถึง การที่ศึกษานิเทศก์ได้ดำเนินการนิเทศ และให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ แก่ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนหน่วยทดลอง จำนวน 43 แห่ง โดยการสร้างความเข้าใจในคณะทำงาน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน การสร้างความสนใจในการทำงาน กระตุ้นให้ทำงาน และอำนวยความสะดวกในการทำงาน การสนับสนุนริเริ่มการทำงานใหม่ๆ การสร้างนวัตกรรมสื่อสาร การแนะนำการทำงาน การแสดงตัวอย่างในการทำงาน การบอกขั้นตอนการทำงาน การสาธิตการทำงาน รวมถึงการสร้างข้อตกลง การให้บริการ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ การสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานตามรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4.4 การประเมินผลการนิเทศ (Appraising-A) หมายถึง การดำเนินการของศึกษานิเทศก์ร่วมกับครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ในการรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบความก้าวหน้า การวัดพฤติกรรมในการทำงาน การกำหนดระดับคุณค่า การตีค่าและตัดสินคุณค่า การพิจารณาผลสัมฤทธิ์ ตัดสินใจในคุณค่าของงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ รวมถึงการวิจัยผลงานของสมาชิกจาก การนิเทศตามรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในโรงเรียนหน่วยทดลอง จำนวน 43 แห่ง เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สรุปผลรายงาน และใช้ในการกำหนดแนวทางปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

4.5 การสะท้อนผลและปรับปรุงการนิเทศ (Reflection and Improvement-R) หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่เป็นหน่วยทดลอง 43 แห่ง ที่ได้ร่วมกันปฏิบัติการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และได้ปฏิบัติงานโดยนำเสนอผลการประเมิน วิธีการเผชิญกับสถานการณ์จริง การเข้าใจในงาน การแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์ การพินิจ พิจารณา ตริตรองใคร่ครวญในงานอย่างลึกซึ้ง การสงสัยใคร่รู้ การค้นหาคำตอบ การตั้งคำถามย้อนหลัง การทบทวนในงาน รวมถึงการพิจารณา การแสวงหาคำตอบ การใช้เหตุผลพัฒนางาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 แสดงออก และปฏิบัติตนในทางที่ดีงาม และเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 ประการ ประกอบด้วย 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

6. กิจกรรมนิเทศ หมายถึง การวิเคราะห์กำหนดกิจกรรมปฏิบัติการนิเทศตามรายการของรูปแบบ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับการนิเทศที่สถานศึกษาใช้ในทางปฏิบัติจริง จำแนกเป็นกลุ่มกิจกรรม 2 กลุ่ม คือ 1) ลงมือปฏิบัติได้ทันที (Action: A) จำนวน 32 กิจกรรม 2) กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ หรือมีขั้นตอน (Process: Pr) จึงจะบรรลุผลสำเร็จได้ จำนวน 25 กิจกรรม เพื่อให้การนิเทศครูผู้รับผิดชอบงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ได้รับการนิเทศบรรลุผลในทางปฏิบัติได้ รวมถึงมีความสะดวกในการนำไปสู่การนิเทศ และการประเมินผลสำเร็จของงาน หรือนำไปปรับปรุงประยุกต์ใช้ในโอกาสต่อไป

7. ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนอยู่ในโรงเรียน จำนวน 43 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

3.2 สัญลักษณ์ในคู่มือ

สัญลักษณ์ในรายการกิจกรรมนิเทศ

A หมายถึง ลงมือปฏิบัติได้ทันที (Action: A)

Pr หมายถึง ต้องปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการหรือมีขั้นตอน (Process: Pr)

4. ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. เตรียมการ

- 1.1 จัดทำปฏิทินการทดลองสำหรับผู้วิจัยและสถานศึกษาที่เป็นหน่วยทดลอง
- 1.2 ทำหนังสือแจ้งโรงเรียนหน่วยทดลอง เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
- 1.3 กำหนด วันเวลา ในการดำเนินการทดลองให้รับทราบ
- 1.4 จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียน และครูรับผิดชอบงานงานพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานตามคู่มือ

2. การทดลองตามคู่มือ

- 2.1 นำคู่มือมอบให้คณะศึกษานิเทศก์ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการนิเทศ
- 2.2 ติดตามตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะในช่วงการทดลองตามปฏิทิน
- 2.3 เป็นที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะตามรายละเอียดของคู่มือ
- 2.4 จัดประชุมและจัดเก็บข้อมูลหลังเสร็จสิ้นการทดลอง
- 2.5 สะท้อนผลการทดลองขั้นต้นกลับสู่โรงเรียนหน่วยทดลองเพื่อกระตุ้นการปฏิบัติ

3. นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ข้อมูล

- 3.1 วิเคราะห์ข้อมูล
- 3.2 ตรวจสอบร่องรอยการปฏิบัติงานจริงภาคสนาม
- 3.3 สรุปผลการประเมินปฏิบัติการเชิงสถิติ
- 3.4 มอบเกียรติบัตรชื่นชมจากการพิจารณาของคณะทำงาน
- 3.5 ควบคุมและผดุงสภาพการพัฒนาของโรงเรียน

5. คำชี้แจง

การดำเนินงานตามคู่มือนี้ ผู้ใช้คู่มือซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์นำไปดำเนินการนิเทศในหน่วยทดลองที่เป็นโรงเรียนโดยมีวิธีการดำเนินการตามคู่มือ ดังนี้

1. จัดประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ และเข้าใจตรงกันในการพัฒนา นิเทศตามคู่มือนี้
2. ให้มีการแต่งตั้งทีมนิเทศและผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม
3. เมื่อมีการปฏิบัติตามกิจกรรมใดๆ ให้ผู้ปฏิบัติใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องสี่เหลี่ยม
4. ให้ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศและเก็บร่องรอยหลักฐานผลการปฏิบัติงานตามคู่มือ และผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลการนิเทศ
5. เมื่อสิ้นระยะเวลาการทดลอง ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวิจัยมาวิเคราะห์ผล
6. ระยะเวลาในการทดลอง คือ 1 ปีการศึกษา
7. การติดตามผลการวิจัยตามปฏิทินแต่ละครั้งขอให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้นำเสนอ ข้อมูลและแสดงร่องรอยหลักฐานต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามคู่มือนี้

6. ตัวอย่างการปฏิบัติตามคู่มือ

ประเด็นหลักที่ 1 การวางแผนการนิเทศ

ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมนิเทศ
1.1 การบริหารจัดการนิเทศ	1. มีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายการนิเทศร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ครูและผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นทางการชัดเจน	☒ 1. จัดกิจกรรมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง (A) ☒ 2. แต่งตั้งกรรมการร่วมนิเทศ (A)

คำอธิบาย

จากตัวอย่างแสดงว่า ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศได้ดำเนินการปฏิบัติหรือจัดกิจกรรม จัดกิจกรรมร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง (A) และแต่งตั้งกรรมการร่วมนิเทศ (A) ในการนิเทศครั้งนั้น

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. คณะศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา ร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

2. โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองได้รับการนิเทศจากคณะผู้นิเทศ และข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนและผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ส่วนที่ 2

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ของผู้เรียน

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ในเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมี 8 ประการนี้ เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องเร่งปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน ได้รับรู้ เข้าใจ เห็นคุณค่าและมีจิตสำนึกที่จะประพฤติปฏิบัติตน ให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตาม หลักสูตรกำหนดเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี มีความหมายและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

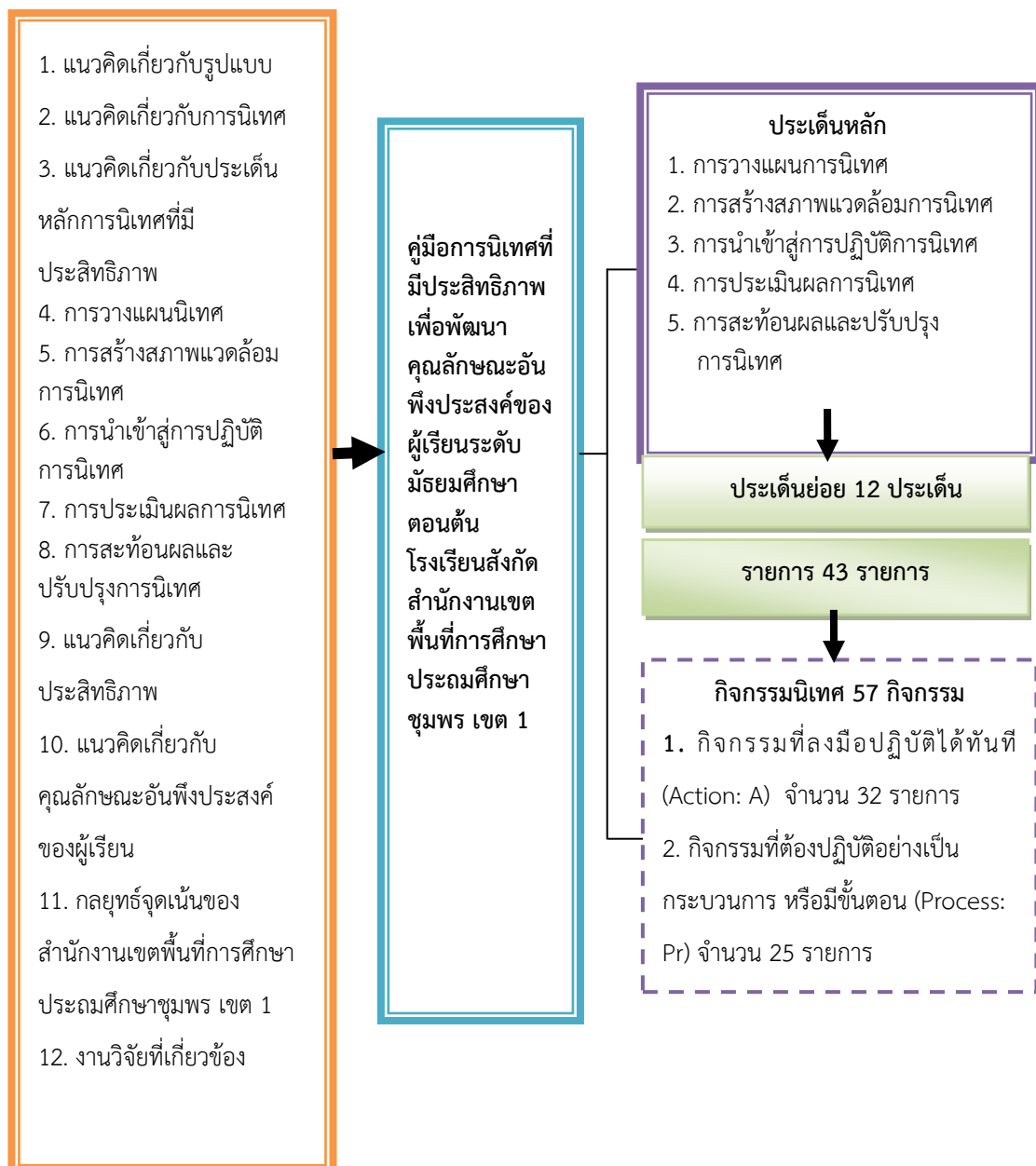
จากสถานการณ์ปัจจุบัน การพัฒนาประเทศมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก ก่อให้เกิด ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเติบโตทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ความเจริญนั้นก็ได้ เป็นไปอย่างยั่งยืน การพัฒนาความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับ การพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก ผลของความเจริญดังกล่าวเป็นที่มาของปัญหาสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้น ทุกวัน กลายเป็นปัญหาที่เป็นผลพวงของการพัฒนาทางวัตถุอย่างขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ มีนักวิชาการ นักการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ได้ให้ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่าเป็น พฤติกรรม ความคิด จิตใจ ความรู้สึกของบุคคลที่แสดงออกทางด้านกาย วาจา ใจ อันบ่งบอกถึงสิ่งที่พึง ปฏิบัติที่ดีที่เหมาะสม การมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้องและสังคม อันมีผลจากการจัดกิจกรรมเรียนรู้ การฝึกอบรม การส่งเสริมที่เน้นและปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้น ในตัวบุคคลทุกคน ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ดีงาม ความมั่นคงด้านจิตใจ และความสงบสุขตนเอง สังคม ประเทศชาติและพลโลก จึงควรมีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนของประเทศอันจะช่วยให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้า และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นไป ในทิศทางที่เหมาะสม ซึ่งจะก่อให้เกิดสันติสุขในสังคมได้อย่างแท้จริง ซึ่งในแต่ละภาคเรียน หรือ ปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อในแต่ละช่วงชั้น เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของ นักเรียน และนำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้เป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนด เพื่อเป็นการสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมในการดำรงชีวิตของ นักเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของชุมชน ท้องถิ่นและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในมาตราที่ 23 , 24 และมาตราที่ 26 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องเน้น ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่างๆ เช่น ความรู้ เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินนักเรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของนักเรียน

ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และกระทรวงศึกษาธิการก็มีนโยบายปฏิบัติการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ มุ่งมั่น โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กเรียนอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ และด้านปัญญา ให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทักษะการดำรงชีวิต สร้างความตระหนักให้นักเรียนมีจิตสำนึกในคุณค่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธีและวิถีประชาธิปไตย ซึ่งในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดสิ่งที่พึงประสงค์ในตัวผู้เรียนไว้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยยึดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ 8 ประการ ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ ทั้งนี้เป็นความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องและโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครู ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนได้ร่วมมือกันปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้เกิดเป็นรูปธรรม และอัตลักษณ์ของผู้เรียนตามหลักสูตรและเติบโตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมต่อไป

ดังนั้น คุณลักษณะอันพึงประสงค์มีความสำคัญต่อนักเรียนในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องเน้นทั้งความรู้และคุณธรรมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ จัดกิจกรรม ทักษะปฏิบัติด้านต่างๆ ควบคู่กันไปอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่ดี เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับนักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม และนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

กรอบแนวคิดคู่มือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

แผนภาพ กรอบความคิดคู่มือฯ

ส่วนที่ 3

แนวทางดำเนินการตามคู่มือการนิเทศที่มี
ประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชุมพร เขต 1

แนวทางดำเนินการตามคู่มือการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
1. การวางแผนการนิเทศ	1.1 การบริหารจัดการนิเทศ	1. มีการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายการนิเทศร่วมกันระหว่างศึกษานิเทศก์ ครูและผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นทางการชัดเจน 2. มีการรับฟังความคิดเห็นจากครูผู้บริหารโรงเรียน ในการกำหนดขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศร่วมกันตามบริบทและสภาพจริงในเชิงพื้นที่อย่างเหมาะสม 3. มีการชี้แจง สร้างความเข้าใจและอธิบายขั้นตอนการนิเทศสำหรับศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหารโรงเรียนอย่างชัดเจน 4. มีการประชุม ปรึกษาหารือ กระตุ้นจูงใจศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหารโรงเรียนให้ร่วมกันจัดกิจกรรมการนิเทศทุกภาคเรียน 5. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แก้ไขปัญหาและสะท้อนผลประเด็นการนิเทศระหว่างการทำงานอย่างสม่ำเสมอ	☐ 1. จัดประชุมร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง (A) ☐ 2. แต่งตั้งกรรมการร่วมนิเทศ (A) ☐ 3. เปิดรับข้อคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง (A) ☐ 4. ร่วมกันกำหนดขั้นตอนนิเทศ (A) ☐ 5. จัดทำปฏิทินนิเทศ(A) ☐ 6. ประชุมกลุ่มย่อยวิเคราะห์ขั้นตอนนิเทศ(Pr)
	1.2 การออกแบบกิจกรรมนิเทศ	6. กำหนดให้ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหารโรงเรียน ได้ร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับนักเรียน เพื่อการยอมรับตามความเหมาะสม 7. มีการสร้างและใช้สื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์ ประกอบการนิเทศสอดคล้องกับเป้าหมายการนิเทศอย่างเพียงพอ	☐ 7. ร่วมวิพากษ์การจัดกิจกรรมให้ข้อเสนอแนะ (Pr) ☐ 8. ตั้ง Clinic การนิเทศ (A) ☐ 9. ร่วมกันให้ข้อเสนอแนะการทำกิจกรรมผู้เรียน (A) ☐ 10. จัดคลังสื่อบริการโรงเรียน ครู และนักเรียน (Pr)

เหมาะสม

(ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
2. การสร้างสภาพแวดล้อมการนิเทศ	2.1 กายภาพ ทางการนิเทศ	8. มีการกำหนดกิจกรรมนิเทศโดยให้ผู้นำนักเรียนมีส่วนร่วมออกแบบและจัดกิจกรรมในเชิงพื้นที่จริงทุกภาคเรียน	☐ 11. ตั้งผู้นำนักเรียนร่วมการพิจารณากิจกรรมนิเทศ (A)
		9. มีการนำเสนอกิจกรรมและผลการนิเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อออกแบบพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อผู้เกี่ยวข้องทุกภาคเรียน	☐ 12. ประชุมปฏิบัติการออกแบบการนิเทศ (Pr)
		10. กำหนดให้โรงเรียนมีสื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างเหมาะสม	☐ 13. ตรวจสอบเสนอแนะการใช้สื่ออุปกรณ์ (Pr)
		11. จัดให้มีคู่มือ เอกสาร องค์กรความรู้ การนิเทศในหลายรูปแบบไว้ศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศร่วมกันได้อย่างเหมาะสม	☐ 14. นำเสนอองค์ความรู้เพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบ Digital และเอกสาร (A)
	2.2 กิจกรรมสัมพันธ์ในการนิเทศ	12. มีการจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับครูและนักเรียนเสริมสร้างการนิเทศพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเพียงพอ	☐ 15. นำเสนอชุดฝึกคลิปวิดีโอและอื่นๆสำหรับบุคลากรได้เรียนรู้ (A)
		13. มีการจัดการความรู้ (KM) ด้านการนิเทศระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนางาน สร้างขวัญกำลังใจ และความรู้สึกที่ดีต่องานทุกภาคเรียน	☐ 16. คัดเลือก ยกย่องครู ผู้บริหารโรงเรียนนักเรียนดีเด่น (Pr)
		14. มีการติดตามให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบติดตามระหว่างการทำงาน เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	☐ 17. ร่วมปฏิบัติการพัฒนา และแก้ปัญหาขณะปฏิบัติการนิเทศ (Pr)

(ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
2.3 พฤติกรรม การนิเทศที่ พึงประสงค์		15. มีการรวมกลุ่มผู้นิเทศ ครู ผู้บริหาร โรงเรียนในลักษณะ Social Media เพื่อ ความเป็นเอกภาพในการสื่อสารและการ พัฒนาการนิเทศร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	☐ 18. จัดกลุ่ม Line และ Facebook ใช้สื่อสาร เรียนรู้ (A)
		16. จัดให้มีศูนย์บริการสายตรง การนิเทศและผู้รับผิดชอบ ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอย่างชัดเจน	☐ 19. เปิดรับและให้ คำปรึกษาการนิเทศแบบ hotline สายตรง (A)
		17. มีการกำหนดแนวทางแก้ปัญหา พัฒนาร่วมกันของศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อย่างเป็นรูปธรรม	☐ 20. สร้างรูปแบบ การพัฒนา การแก้ปัญหา อย่างเป็นขั้นตอน ปฏิบัติ ได้ (Pr)
		18. มีการกำหนดแนวทางการนิเทศ ข้อตกลงและผลที่ต้องการในการนิเทศ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องสามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง	☐ 21. จัดทำข้อตกลง (Agreement) ในการ พัฒนาผู้เรียนร่วมกัน (A)
		19. กำหนดให้มีการจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสนับสนุน การบูรณาการการปฏิบัติงานระหว่าง ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นอย่างชัดเจน	☐ 22. จัดสนทนากลุ่มเพื่อ การเรียนรู้ (Pr) ☐ 23. จัดคู่บัดดี้ สถานศึกษาเพื่อการพัฒนา (A)
3. การนำเข้าสู่ การปฏิบัติ	3.1 การเป็นที่ ปรึกษาที่ดี	20. มีการกำหนดกิจกรรมนิเทศที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต การเผชิญ สถานการณ์และการแก้ปัญหาใน โรงเรียนร่วมกันของศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารโรงเรียนอย่างสมดุล	☐ 24. เลือกสถานการณ์ จริงในโรงเรียนเป็น กรณีศึกษา (Case study) (Pr)
		21. มีการให้คำปรึกษาแนะนำ เทคนิค แปลกใหม่สำหรับผู้รับการนิเทศในการ	☐ 25. นำเสนอนวัตกรรม แก่ผู้รับการนิเทศในการ

การนิเทศ		จัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างชัดเจน	พัฒนาผู้เรียน (A)
(ต่อ)			
ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
		22. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับครูในเนื้อหาการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรตลอดปี	☐ 26. ประชุมทบทวนเนื้อหาการนิเทศกับเนื้อหาการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกัน (A)
		23. มีการสนับสนุน กระตุ้นจูงใจให้ครูติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม	☐ 27. ให้ครูนำเสนอผลการจัดกิจกรรมต่อผู้เรียน (A) ☐ 28. ครูมีการบันทึกข้อเสนอแนะและการช่วยเหลือนักเรียน (A)
3.2 การสนับสนุนการจัดกิจกรรม		24. มีการให้บริการและสนับสนุนการผลิต จัดหาและใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ รวมถึงสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนสามารถตรวจสอบได้	☐ 29. มีการแนะนำสื่อสำหรับจัดกิจกรรมแก่ครู (A) ☐ 30. นำมอบสื่อให้ครูสนับสนุนกิจกรรมบางโอกาส (A)
		25. จัดให้มีการสาธิตการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยศึกษานิเทศก์และครูต้นแบบเป็นตัวอย่างในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องได้เรียนรู้ทุกภาคเรียน	☐ 31. จัดมหกรรมสาธิตการนิเทศ การจัดกิจกรรมนักเรียนแก่ครู (Pr)
		26. มีการช่วยเหลือครูและผู้บริหารโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มอย่างเหมาะสม	☐ 32. จัดกิจกรรมเสวนาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการนิเทศ (Pr)
		27. มีการร่วมออกแบบการจัดการเรียนรู้พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยให้ครู ผู้บริหารโรงเรียน และตัวแทนนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมทุกภาคเรียน	☐ 33. จัดตู้รับข้อเสนอแนะกิจกรรมจากนักเรียน (A) ☐ 34. จัดให้นักเรียนร่วมออกแบบกิจกรรมพัฒนา (A)

(ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
	3.3 การพัฒนาความรู้และทักษะ	28. มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาการจัดกิจกรรม พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับศึกษานิเทศก์ ครูและผู้บริหาร โรงเรียนทุกภาคเรียน	☐ 35. จัดกิจกรรมพบปะระหว่างสมาชิก เพื่อการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (A)
		29. จัดให้ศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหาร โรงเรียน และตัวแทนนักเรียน ร่วมกัน จัดกระทำข้อมูลสารสนเทศ และกำหนดแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้อย่างเป็นระบบ ตรวจสอบได้	☐ 36. ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ และนำเสนอสมาชิก (Pr)
		30. มีการคืนข้อมูลย้อนกลับผลการนิเทศแก่ครูและผู้เกี่ยวข้อง และร่วมออกแบบปรับปรุงพัฒนางานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ร่วมกันอย่างเป็นกระบวนการที่ชัดเจน	☐ 37. มีการคืนข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องและสถานศึกษาเพื่อเรียนรู้ (A)
		31. มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มพูนองค์ความรู้ให้แก่ครู ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามความต้องการทุกภาคเรียน	☐ 38. ประชุมแบบ In-house Training เพิ่มพูนความรู้สมาชิก (Pr)
4. การประเมินผล การนิเทศ	4.1 การจัดทำข้อมูลและสารสนเทศ	32. มีการใช้เครื่องมือในการประเมิน และเก็บรวบรวมข้อมูลการนิเทศ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามปฏิทินที่กำหนด สอดคล้องกับประเด็นนิเทศและกลุ่มเป้าหมายตลอดปี	☐ 39. จัดการประเมินงานโดยมีเครื่องมือดำเนินการเป็นหลัก (A)
		33. มีการตรวจสอบ วิเคราะห์ความก้าวหน้าการนิเทศการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากผู้เกี่ยวข้อง ทุกครั้งก่อนการนิเทศครั้งต่อไปตลอดปี	☐ 40. การเลือกเครื่องมือประเมินสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย (Pr) ☐ 41. จัดรายงานความก้าวหน้าต่อผู้บังคับบัญชา (A)

(ต่อ)

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
	4.2 การ ตัดสินคุณค่า ของกิจกรรม	34. มีการนำผลการประเมินมาออกแบบ ปรับปรุงการนิเทศการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร่วมกัน ระหว่างศึกษานิเทศก์ ครู และผู้บริหาร โรงเรียนทุกภาคเรียน	☐ 42. ตั้งคณะกรรมการ นำผลประเมินมาปรับปรุง การนิเทศ (Pr)
		35. มีการจัดลำดับคุณภาพของ ผลสัมฤทธิ์การนิเทศจากการประเมิน แต่ละประเด็นและออกแบบการพัฒนา ร่วมกัน โดยผู้เกี่ยวข้องหลังการสรุปผล การประเมินทุกครั้ง	☐ 43. ตรวจสอบ ผลสัมฤทธิ์ของงานโดยใช้ หลักเกณฑ์ชัดเจน (Pr) ☐ 44. ประชุมปรับปรุง งานใหม่จากข้อมูล สารสนเทศ (P)
		36. มีการตรวจสอบผลกระทบจากการ นิเทศที่มีต่อผู้เกี่ยวข้องทั้งเป็นทางการ และช่องทางอื่นๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนทุกภาคเรียน	☐ 45. การรับฟังความ คิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง หลายช่องทาง (A)
		37. มีการจัดกระบวนการชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้เกี่ยวข้องในระดับโรงเรียนและระดับ เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาการนิเทศ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียนทุกภาคเรียน	☐ 46. จัดกิจกรรม PLC ระดับโรงเรียน (Pr) ☐ 47. จัดกิจกรรม PLC ระดับเขตพื้นที่การศึกษา (Pr)
		38. มีการแจ้งผลการนิเทศทันทีหลัง เสร็จสิ้นกิจกรรมการนิเทศ เพื่อให้ครู และผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมสร้าง ข้อตกลงพัฒนางานอย่างเป็นรูปธรรม ทุกครั้ง	☐ 48. จัดทำบันทึกและ แจ้งผลการนิเทศให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบทันที (A)
5. การ สะท้อนผล และปรับปรุง การนิเทศ	5.1 การ สะท้อนผล การนิเทศ	39. มีการนำเสนอผลการประเมิน ร่วมกันวิเคราะห์ผลการประเมินใน ภาพรวม และกำหนดแนวทางปรับปรุง กิจกรรมการนิเทศพัฒนาคุณลักษณะอัน	☐ 49. ผู้รับผิดชอบนำผล การประเมินมาปรับปรุง พัฒนางาน (Pr) ☐ 50. เลือกผลการ

		ฟังประสงค์ของผู้เรียนทุกภาคเรียน	ประเมินมาประยุกต์ใช้และปรับปรุงกิจกรรม (Pr)
(ต่อ)			
ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ
		40. มีการนำเสนอผลการนิเทศต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับฟังข้อวิพากษ์ ข้อเสนอแนะและนำองค์ความรู้ไปพัฒนากิจกรรมการนิเทศพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามความเหมาะสม	☐ 51. เชิญผู้เชี่ยวชาญมารับฟังและให้ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรม (A) ☐ 52. บันทึกกิจกรรมการนิเทศผ่านระบบ School notes เสนอผู้บังคับบัญชา (A)
	5.2 การปรับปรุงการนิเทศ	41. มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยทบทวนปรับปรุงกิจกรรมการนิเทศ โดยผู้เกี่ยวข้องและผู้เชี่ยวชาญการนิเทศ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการนิเทศอย่างเป็นทางการ 42. มีการจัดกิจกรรมถอดบทเรียนที่ประสบความสำเร็จ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับผู้สนใจ และเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการนิเทศ การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเผยแพร่ทุกภาคเรียน 43. มีการร่วมกันศึกษาและเรียนรู้จากสถานการณ์จริงโดยการวิเคราะห์สังเคราะห์จากสถานการณ์จริงที่พบเห็นในลักษณะต่างๆ เพื่อแสวงหาเหตุผลและปรับปรุงพัฒนางานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	☐ 53. จัดให้ผู้เชี่ยวชาญพบกลุ่มย่อยรับการสอนงาน (Coaching) อย่างใกล้ชิด (Pr) ☐ 54. จัดเวทีให้นำเสนอผลงานที่เป็น Best Practice (Pr) ☐ 55. จัดให้เผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จผ่านช่องทางอื่นๆ (A) ☐ 56. จัดให้ร่วมเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามสถานการณ์ (A) ☐ 57. ร่วมกันสังเคราะห์งาน กำหนดทิศทางการพัฒนาต่อยอดการนิเทศ (Pr)
5	12	43	57
ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	รายการ	กิจกรรมการนิเทศ (กิจกรรม A=32 , Pr=25)

บันทึกเพิ่มเติม.....

.....

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด,
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ เอกสารอัดสำเนา.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). **กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามแนวทางมูลนิธิยุวสถิรคุณ สำหรับนักเรียน**. กรุงเทพฯ. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการโรงเรียนคุณธรรม. เอกสารอัดสำเนา.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2556). **บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมูลนิธิยุวสถิรคุณกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. (2559). **รายงานผลการนิเทศประจำปีการศึกษา 2559**. ชุมพร : เอกสารอัดสำเนา.
- สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา. (2554). **รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

ภาคผนวก

ก. รายชื่อโรงเรียนหน่วยทดลองที่ใช้รูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำนวน 43 แห่ง

ที่	โรงเรียน	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม
1	เมืองชุมพรบ้านเขาถล่ม	49	32	26	107
2	วัดดอนเมือง	19	12	18	49
3	ไทยรัฐวิทยา ๖๖ (บ้านนาเนียน)	15	17	17	49
4	วัดน้อมถวาย	27	26	27	80
5	บ้านท่าไม้ลาย	17	18	13	48
6	บ้านนาแซะ	12	11	8	31
7	บ้านท่ามะปริง	20	14	23	57
8	บ้านดอนไทรงาม	40	33	31	104
9	วัดหาดทรายแก้ว	29	22	19	70
10	วัดดอนรวบ	24	23	22	69
11	อนุบาลเมืองชุมพรวัดสุบรรณนิมิตร	93	77	92	262
12	ชุมชนวัดหาดพันไกร	21	17	14	52
13	ชุมชนบ้านนาชะอัง	9	10	14	33
14	วัดพิชัยาราม	84	115	88	287
15	วัดดอนทรายแก้ว	12	9	17	38
16	บ้านหัวถนน	10	12	5	27
17	บ้านทุ่งมะขาม	20	11	15	46
18	วัดหัวกรด	15	14	17	46
19	ชุมชนบ้านถ้ำสิงห์	21	14	7	42
20	บ้านเขาขันไต่ะ	10	11	12	33
21	บ้านเขายาวราษฎร์พัฒนา	12	18	21	51
22	บ้านคลองสุข	13	14	20	47
23	บ้านเขาบ่อ	21	8	12	41

(ต่อ)

ที่	โรงเรียน	นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			
		ม.1	ม.2	ม.3	รวม
24	ชุมชนบ้านคูริง (มิตรภาพที่ 25)	15	25	17	57
25	ประชานิคม 4	34	37	56	127
26	บ้านคันทรัพย์	38	41	36	115
27	บ้านเนินทอง	32	30	26	88
28	บ้านธรรมเจริญ	28	13	15	56
29	บ้านร้านตัดผม	49	39	40	128
30	บ้านทรายขาว	26	27	19	72
31	บ้านงาช้าง	18	15	15	48
32	ประชานิคม 2	38	32	61	131
33	ไทยรัฐวิทยา ๗๗ (บ้านเนินสันติ)	32	30	26	88
34	ชุมชนประชานิคม	124	93	81	298
35	บ้านบางไม้แก้วประชาสามัคคี	106	83	67	256
36	บ้านหาดโน	3	9	7	19
37	บ้านหินแก้ว	10	14	6	30
38	บ้านบางจาก	14	10	13	37
39	ชุมชนบ้านทะเลทรัพย์	20	18	11	49
40	ไทยรัฐวิทยา ๗๘ (วัดสามัคคีชัย)	23	19	14	56
41	บ้านสะพลี (บางกอกโพสต์ศึกษา)	20	18	11	49
42	วัดบางแหวน	27	29	22	78
43	ไทยรัฐวิทยา ๗๖ (บ้านพละ)	3	9	7	19

- ข. แบบสรุปผลการจัดกิจกรรมการนิเทศที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาชุมพร เขต 1 ของศึกษานิเทศก์
 ชื่อโรงเรียน.....เครือข่ายสถานศึกษา.....
 ชื่อผู้บริหารโรงเรียน.....สังกัด สพป.ชุมพร เขต 1

ประเด็นหลัก	จำนวน ประเด็น ย่อย	จำนวน รายการ	จำนวน กิจกรรม นิเทศ	จำนวน กิจกรรมที่ นิเทศจริง ตามคู่มือ	ร้อยละ กิจกรรมที่ นิเทศจริง ตามคู่มือ
ประเด็นหลักที่ 1 การวางแผน การนิเทศ	2	9	12		
ประเด็นหลักที่ 2 การสร้าง สภาพแวดล้อมการนิเทศ	3	11	12		
ประเด็นหลักที่ 3 การนำเข้าสู่ การปฏิบัติการนิเทศ	3	11	14		
ประเด็นหลักที่ 4 การ ประเมินผลการนิเทศ	2	6	9		
ประเด็นหลักที่ 5 การสะท้อน ผลและปรับปรุงการนิเทศ	2	6	10		
รวม	12	43	57		

